

VERSLAG

gezamenlijke commissies Kaderbrief

Datum vergadering : 3 juli 2018

Aanwezig

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Wouter Hoppenbrouwer, Marjolein Gielis, Leon Erwich, Georgine Zwinkels, Don van Doorn, Marjolein Gielis, Don van Doorn
VVD : Alexander Kuipers, Nathalie van Bakel, Marloes Draak, Eric Kampinga, Ed van Santen, Mauriel van As, Matthijs Machielse, Edwin Vervaet
CDA : Matthijs Ruitenbergh, Frans Ammerlaan, Charles van Harn
WIJ Lansingerland : Petrine van Olst, Hans Wiersema
CU : Jurjen Dieleman, Matthijs Lems, Kees Willem Markus, Paul Lieverse
D66 : Erik Jonker, Ronald van der Stad, Brecht Weerheijm
GroenLinks : Marko Ruijtenberg, Richard Heijdra
PvdA : Petra Verhoef, Hamid Azzouzi

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Marijke Walhout

Burgemeester : Pieter van de Stadt (vanaf 20.30 uur)

Wethouders : Albert Abee, Kathy Arends, Simon Fortuyn, Ankie van Tatenhove

Afwezig

Leefbaar 3B : Johan Philippens, Henk Meester
VVD : Marloes Draak
CDA : Nelleke Bouman
WIJ Lansingerland : Leon Hoek
D66 : Michiel Muis, Ineke den Heijer
GroenLinks : Selgei Gabin

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen welkom. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Hoek, de heer Muis wordt vervangen door de heer Van der Stad, mevrouw Gabin wordt vervangen door de heer Heijdra, mevrouw Bouman wordt vervangen door de heer Van Harn, de heer Philippens, de heer Meester, mevrouw Den Heijer, mevrouw Draak. De burgemeester zal rond de klok van half negen (20.30 uur) aanwezig zijn.

2. Insprekers

Er zijn geen insprekers.

3. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Bespreekpunten

Er zijn geen bespreekpunten

5. Stukken ter advisering aan de raad:

5.a Kaderbrief 2019-2022

De heer Van Doorn heeft voor het eerst met een kaderbrief te maken. Voorheen ging het om een kadernota en dat was groots, hoewel er ook raadsleden zijn, die nog ervaring hebben met een begrotingsbehandeling zonder kadernota. Het is wennen, dit keer. Hij was bij de presentatie niet de enige die aan het zoeken was. Normaal was er een forse politieke discussie, terwijl er nu ineens maar 6 velletjes liggen. Als dit plat geslagen wordt, blijven er 2 tabellen en wat elementen over. Iedereen was dus wel een beetje aan het zoeken wat ermee te doen. En dat is natuurlijk toch gelukt. Veel posten zijn nog onbekend in de kaderbrief of moeten nog nader ingevuld worden. Er zijn 3 forse PM posten, waarvan

afgewacht moet worden wat de invulling is. Het interbestuurlijk programma is ambitieus met grote thema's als bouwen, klimaat, regionale economie, sociaal domein en migratie. De beleidsaccenten, het coalitieakkoord, zijn nog niet in detail doorgerekend, maar gaat, gelet op de inhoud, wel beslag leggen. Als onderaan de streep naar de financiële ruimte gekeken wordt, moet voorzichtigheid betracht worden. Het wordt lastig om hier een forse politieke discussie over te voeren. Het echte kaderstellende debat zal bij de begroting plaats vinden. Toch wil hij op een aantal elementen van de inhoud in gaan. L3B hecht veel waarde aan het realistisch en scherp begroten. De rekenkamer had als voorbeeld het afvalbeheerplan. Als er wat minder behoudend begroot gaat worden, dan hoeft er minder naar de reserve. Dat geldt had anders besteed kunnen worden. Het is goed dat in de stukken te lezen is, dat op die manier naar meer posten gekeken gaat worden. Het is een manier van denken en handelen, hoe er naar financiën gekeken wordt. Er kan ruimte gevonden worden om er goede dingen mee te doen. In het coalitieprogramma staat een aantal punten met veel ambitie, maar een 13-tal punten waren vrij specifiek, gekoppeld aan een jaartal zoals 2018 of 2019. Dit wil niet zeggen dat andere punten lekker naar achteren geschoven kunnen worden, want bij de uitwerking naar de begroting zal het gesprek zeker aangegaan worden. Sommige punten zijn niet gekoppeld aan een jaartal, zoals het praatje pot in de thuiszorg, de sociale woningen en het actief bemiddelen bij toewijzing van sociale woningen, maar worden wel degelijk scherp naar voren gehaald in de uitwerking. Alle ontwikkelingen in de jeugdzorg en alle uitdagingen, die er liggen bij werk en inkomen, zijn niet gekoppeld aan een jaartal, maar zullen bij de uitwerking van het collegeprogramma zeker herkenbaar worden. Het zijn ook speerpunten van L3B, dus erg belangrijk voor L3B. De punten uit het coalitieakkoord, die gekoppeld zijn aan een jaartal, zal hij nu noemen. Onderzoek naar pilot flexvervoer en fijnmazig OV tussen de kernen, hiervan wil hij tegen het college zeggen dat bus 173 in 2019 volwaardig verbonden blijft met station Lansingerland-Zoetermeer, wat pas in 2020 is voorzien. Het moet niet de verkeerde kant op gaan wat bereikbaarheid betreft. Voor 2018 wordt genoemd een onderzoek naar bedrijventerrein Oudeland, de visie op duurzaamheid, de mobiele camera's op hotspots, een belangrijk item op de veiligheidsagenda, verbeteren van de dienstverlening, de toekomstige organisatie is een belangrijk speerpunt. In 2019 moet terug komen de visie op de bereikbaarheid van de winkelcentra en de parkeerproblematiek, het gefaseerd afbouwen van de bezuiniging in de openbare ruimte, waar al vragen over gesteld zijn m.b.t. de kosten. Daarnaast het bevriezen van de huurtarieven voor de binnen- en buitensport en de culturele verenigingen, het uitbreiden van de capaciteit toezicht en handhaving op de uitkeringsfraude, wat in de eigen organisatie ondergebracht gaat worden, planning opstellen met bewoners, bedrijven en instellingen m.b.t. de verduurzaming van panden en woningen met het uiteindelijke doel 2030, de uitbreiding met 3 BOA's, gespecialiseerd met jeugd, verlagen woonlasten / OZB en start pilot versneld afhandelen van kansrijke vergunningen. Het zijn grote thema's, waar veel middelen aan vast zitten en waar snel resultaten van verwacht worden. Hij denkt dat hiermee een forse ambitie neergelegd wordt voor het jaar 2019. Wat de kaderbrief betreft, wil hij 2 punten aanhalen en meegeven. De heer Meester heeft al een goed stuk rond gestuurd over herberekening van de rekentrentes in 2019-2022. Het gaat om het verschil tussen 0,9% en 2,15%. Dit is een fors verschil. Het ene is gerelateerd aan de grondexploitatie en de andere aan de overige investeringen. L3B hecht er waarde aan, zeker in het kader van realistisch en scherp begroten, dat de raad wordt meegenomen bij de toerekening en de wijze waarop het verschil kan worden teruggebracht. L3B zou dit graag als toezegging mee willen krijgen richting de begroting. Ten aanzien van de autonome ontwikkelingen: het verhogen van de normbedragen bij scholen, de deltawet en areaalontwikkeling, dit zijn nog PM posten, wat niet wil zeggen dat de maximale ruimte opgezocht moet worden. Ook hierbij is van toepassing, dat er realistisch en scherp begroot moet worden. Tenslotte, rekening houdend met de gemaakte opmerkingen, kan L3B instemmen met de uitgangspunten, maar dat spreekt voor zich, omdat het op het coalitieakkoord gebaseerd is. L3B kijkt uit naar het kaderstellende debat aan het einde van het jaar. Een laatste opmerking. Bij de presentatie van de kaderbrief werd de toezegging T2017-154 met een snelle procesopmerking geparkeerd in een discussie over hoe de raad wil opereren in de toekomst. Voor L3B ging dat serieus echt te snel. Hij wil de wethouder aan die toezegging houden om ervoor te zorgen dat bij de eerstvolgende begroting de omslag gemaakt wordt, om alle afzonderlijke doelstellingen uit het programma's zo concreet mogelijk in geld te vertalen i.p.v. dat dat in een eenvoudige opmerking tussendoor wordt weggezet. Hier wil hij het bij laten.

De heer Van Santen bedankt de heer Van Doorn voor de samenvatting van het coalitieakkoord; nu hoeft hij dat niet meer te doen. Aan de ene kant is het fijn, dat de kaderbrief kort is, want er wordt weleens geklaagd over lange stukken. Het is nu bondig en een reductie van de informatie, maar dat is de keerzijde. Wat de VVD betreft, zien de aannames er logisch uit. Daar doet de VVD verder niets aan af. Goed om te zien, dat er ruimte is voor nieuw beleid, gezien de verwachte overschotten. De VVD heeft het vertrouwen, dat er extra budget komt vanwege het extra scherp begroten. Het is geen verrassing, dat de VVD er voorstander van is om de financiële ruimte volledig in te zetten voor de uitwerking van het coalitieakkoord en het IBP. De VVD steunt het voorstel van harte. Wel nog een verzoek om naast de verwerking van het coalitieakkoord in de begroting in 2019 graag separaat voor de raad zichtbaar te maken welke elementen uit het coalitieakkoord zijn opgenomen en wat daarvan de financiële

consequenties zijn, zodat daar een goed debat over gevoerd kan worden. De wijze waarop dit wordt gepresenteerd laat hij over aan de verbeelding van de portefeuillehouder. Kan de portefeuillehouder een dergelijke toelichting toezeggen? Tot slot wil de VVD benadrukken, dat ook de VVD de toezegging graag gestand wil hebben m.b.t. de detaillering van de begroting.

De heer Ruitenber merkt op, dat het een beleidsarme en daardoor een vrij ongewone kaderbrief is, die door het verloop van de coalitievorming eigenlijk wat ongelukkig in de planning valt. De brief is meer een technische doorrekening met weinig echte beleidskeuzes voor de raad. Deze beleidskeuzes zijn feitelijk gemaakt in het coalitieakkoord. Het was gezien de planning begrijpelijkerwijs niet mogelijk om het akkoord doorgerekend mee te nemen in deze kaderbrief. Het lijkt erop, dat er een positief saldo is over alle jaren. Echter, een heleboel PM posten, die nog invloed zullen hebben op dit saldo. Bovenop deze PM posten, kan er sinds gisteren één extra aan toegevoegd worden, een mooie uitdaging voor de nieuwe wethouder Arends, namelijk dat de gemeente direct verantwoordelijk wordt voor het taaltoetsbeleid. Dit wordt niet meer de verantwoordelijkheid van de vluchteling, maar de gemeente is zelf aan zet om dit in goede banen te leiden. Het is onzeker of er middelen vanuit het rijk mee zullen komen. Dit kan een extra PM post zijn. Ondanks al deze PM posten mag worden aangenomen, dat er een positief saldo blijft over alle jaarschijven. Dat zal hard nodig zijn bij de uitwerking van het ambitieuze coalitieakkoord Groeien - Versterken - Koesteren. Net zoals de € 1mln extra ruimte, die gevonden moet worden door scherper te begroten, ook hard nodig zal zijn. De financiële impact van de voorgestelde maatregelen uit het coalitieakkoord zijn volgens het CDA fors en zullen gemerkt worden door de inwoners. Denk hierbij aan de OZB verlaging, de verhoging van de kwaliteit van het groenonderhoud, het investeren in veiligheid, het bevriezen van de huren van het verenigingsleven, meer inzet van de ouderenadviseurs, meer tijd voor verzorgers in de thuiszorg, het zogenaamde praatje pot, meer consultants om mensen vanuit de bijstand aan het werk te krijgen, de verbetering en boost van Bergschenhoek centrum. Zomaar een greep uit de maatregelen, die een behoorlijk beslag op de middelen van de gemeente zullen leggen. Er zijn nog meer onderwerpen, de heer Van Doorn noemde er ook een paar, die ook financieel vertaald moeten worden. Wat het CDA betreft, is het nu aan het college om het coalitieakkoord snel, maar ongeveer gelijk met de begrotingsbehandeling om te zetten in een collegeprogramma. Hierin moeten de voorgestelde maatregelen gespecificeerd worden en daarna opgenomen in de meerjarenbegroting. Pas bij de vaststelling van de begroting kan gezien worden hoe het definitief uitpakt en of er nog ruimte is voor aanvullende voorstellen en wensen. Het CDA zal dan ook bij de behandeling van de kaderbrief in de raad geen aanvullende moties en amendementen indienen, die een financiële component hebben. Het is al een uitdaging op zichzelf om dit coalitieakkoord volledig te verwerken in de begroting. Het CDA wenst het college veel succes en wijsheid toe bij deze uitdagende opdracht. Dank u wel.

Mevrouw Van Olst merkt op, dat gevraagd wordt de kaderbrief vast te stellen en de financiële ruimte in te zetten voor het coalitieakkoord en het IBP. WIJ heeft moeite met dit proces om te komen tot deze gevraagde beslissing. In aanloop naar deze oordeelsvorming is er een beeldvormende avond geweest, waar slechts één vraag gesteld kon worden. Vervolgens is er de gelegenheid geweest om schriftelijk technische vragen te stellen. Helaas werd de reactie hierop pas rond 18.00 uur vandaag ontvangen. En helaas zijn de vragen van WIJ inhoudelijk niet beantwoord. Er wordt verwezen naar de begrotingsbehandeling in november aanstaande. Hierdoor is WIJ feitelijk niet in staat om een goed oordeel te vormen over de kaderbrief. Dit betreft WIJ. Toch wil zij een aantal inhoudelijke opmerkingen maken. Er wordt nu vastgesteld wat de financiële ruimte wordt m.b.t. het coalitieakkoord en het IBP. Op het IBP heeft de raad geen invloed, omdat het landelijk is. Dit betekent feitelijk, dat het geld wat nu resteert en beoogde bezuinigingen van € 1mln, gaat over € 4,1mln. Onder aftrek van het IBP blijft er een bedrag over. De heer Markus hoort haar voorstellen om € 1mln te bezuinigen. Mevrouw Van Olst leest, dat er nog € 1mln in bezuiniging wordt gezocht. Dat wordt totaal € 4,1mln. De heer Ruitenber merkt op, dat het dan maar net is hoe dingen uitgelegd worden. Hij begrijpt, dat WIJ dit bezuinigingen noemt, maar de coalitie noemt dat scherper begroten. Die ruimte moet er zijn, omdat er jaarlijks veel geld over is op de jaarrekening. Hier komt altijd veel commentaar op. De coalitie denkt dat er posten te vinden zijn, waar structureel ieder jaar geld over blijft. Ingeschat wordt, dat dat richting de € 1mln loopt. Mevrouw Van Olst is van mening, dat dit dan aan het eind gedaan moet worden. Onder aftrek van het IBP blijft er een bedrag over, wat volledig ingezet wordt voor het coalitieakkoord. Hier kan WIJ niet zomaar mee instemmen. Dit zou een vrijbrief betekenen voor het coalitieakkoord. WIJ gaat ervan uit, dat het coalitieakkoord ruim € 4mln kost. In de huidige opzet kan in november bij de begroting op onderdelen dingen amenderen. Het college neemt impliciet een voorschot op die discussie. WIJ vindt dat dit andersom moet zijn. Eerst kijken wat nodig is voor nieuw beleid en als sluitstuk bijvoorbeeld de WOZ verlagen. Het verlagen van de WOZ, zoals voorgesteld in het coalitieakkoord, kost al ruim € 2mln. WIJ vindt het onvoorstelbaar dat dit op voorhand al wordt weggegeven, terwijl er ook nog een drietal flinke PM posten zijn. Hoe hoog wordt de PM post voor duurzaamheid? WIJ mist in het coalitieakkoord daadkracht, leiderschap en lef bij dit onderwerp. Waarom wordt niet gesteld: Lansingerland is in 2022 energieneutraal, liggen er op alle overheidsgebouwen zonnepanelen, rijden alle dienstauto's op groene

elektriciteit en is het gemeentehuis CO2 neutraal? WIJ is zich er zeker van bewust dat Lansingerland het mondiale probleem niet gaat oplossen, maar de gemeente heeft een verantwoordelijkheid. Het kan en mag niet alleen overgelaten worden aan de individuele burger en de tuinbouw. De gemeente kan en moet het goede voorbeeld geven, al is het alleen maar omdat goed voorbeeld goed volgen doet. WIJ wil dat er op voorhand al een flink bedrag wordt bestemd voor klimaatadaptatie, duurzaamheidsmaatregelen en energietransitie. WIJ wil dat er concrete doelen worden gesteld, heel concrete en meetbare doelen, en daar heeft WIJ echt iets voor over. WIJ is voor een DIFTAR systeem, wat ook bij de rekenkamer aan bod kwam. Blijkbaar is er een financiële prikkel nodig om afval te scheiden. Dat moet dan maar. De doelstelling is om van ruim 200kg per persoon per jaar naar 100kg per persoon per jaar te gaan. Dit wordt niet bereikt door weer te onderzoeken of nascheiding beter werkt of te roepen naar de achterban dat men minder bakken in de tuin wil. Dat is achterhaald en levert niets op. Geen geld aan onderzoek besteden dus, maar iedereen bewegen afval te scheiden. Wat WIJ verder wil meegeven aan het college, is dat WIJ graag zou zien dat er meer laagdrempelige zorgmogelijkheden komen voor de jeugd en hun ouders. Dus meer investeren in de preventieve sfeer om grote zorgkosten te voorkomen en met elkaar een leuke en gezellige samenleving te hebben. WIJ denkt daarbij aan trainingen voor ouders over opvoeden, tips & tricks voor het hebben van pubers etc. WIJ heeft nu het idee, dat de drempel te hoog is en ouders niet goed weten waar ze terecht kunnen. Uit het netwerk van WIJ is te horen, dat er direct een jeugdconsulent wordt geadviseerd als ouders om hulp vragen. Dat lijkt WIJ niet de bedoeling, want dat schrikt nogal af. Deze laagdrempelige tips & tricks zorgen voor preventie in de veiligheidssfeer binnen de gemeentegrenzen. Op dit punt komt WIJ terug in de commissie samenleving. Verder wil zij de heer Van Doorn steunen in het voorstel m.b.t. de omslagrente. WIJ vindt ook, dat er realistisch begroot moet worden. Maar als er extra geld gevonden wordt om de begroting sluitend te krijgen als vrijbrief voor het coalitieakkoord, is dat voor WIJ nog niet helemaal helder. Dank u wel.

De heer Markus merkt op, dat de kaderbrief voor ligt. De eerste nadat in deze raad kadernota's zijn besproken. De CU vindt het best wel een lastige kaderbrief, omdat het financieel nog veel onzekerheden bevat. De verschillende PM posten en het interbestuurlijk programma maken het onduidelijk wat er nu aan financiële ruimte is voor de komende jaren. Daarnaast bevat de kaderbrief, gezien de tijdsperiode tussen het gesloten coalitieakkoord en het opstellen van de kaderbrief, ook geen richting voor het te voeren nieuw beleid, inclusief doelstellingen voor de komende jaren. Kortom, het is voor de raad niet goed mogelijk om echt duidelijk kaders te stellen, wat wel het doel van een kaderbrief zou moeten zijn. Voor het beleidsmatige deel heeft de CU er uiteraard begrip voor, gezien de coalitieonderhandelingen. Wat betreft het financiële deel wel de oproep om volgend jaar het aantal PM posten echt te beperken. Mochten die er toch zijn, geef dan toch een ruimte inschatting. Graag een reactie van de wethouder en de andere partijen. Het blijft anders lastig voor de raad om kaders te stellen als de financiële kaders nog veel onduidelijkheden bevatten. In lijn hiermee de vraag of in de kaderbrief ook de meicirculaire opgenomen kan worden, want die is al verwerkt, gezien de presentatie van afgelopen week. Hiermee is het beeld van deze kaderbrief alweer iets completer t.o.v. de kaderbrief die er nu ligt. De voorzichtige conclusie is, dat de kaderbrief genoeg financiële ruimte geeft om beleid door te voeren, zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Een paar punten uit het akkoord wil hij aanstippen. De CU kijkt met belangstelling uit naar de nog op te stellen visie duurzaamheid en de extra aandacht die er komt voor klimaatadaptatie en biodiversiteit, en de actieve en meer permanente communicatie om ook de bewustwording rondom duurzaamheid meer handen en voeten te geven. Daarnaast is de CU ook blij met de verbetering van de openbare ruimte en onderhoudsniveau B, om zo echt van de buitenruimte een leefruimte te maken. De CU zal sterk controleren of de verdere uitrol van de beleidsnota Versterken van veerkracht in het sociaal domein ook het gewenste effect bereikt, om zo echt te borgen, dat iedereen in Lansingerland erbij hoort en mee mag doen, en dat de gemeente de zorg biedt, die jong en oud nodig heeft. Komend jaar wordt ook de sportnota vast gesteld, die wat de CU betreft meer ruimte moet geven om sport voor iedereen toegankelijk te maken, waarbij in het bijzonder aandacht is voor kinderen, mensen met een beperking, senioren en sociale minima. Verder geen aanvulling op de kaderbrief, omdat dit nu te vroeg is, aangezien er beperkte kaders in de brief zijn opgenomen. Dit maakt een goede afweging voor eventuele aanvullingen niet mogelijk. De CU wenst het college en het ambtelijk apparaat veel wijsheid en Gods zegen toe bij de verdere uitwerking van een scherpe en realistische begroting. Dank u wel.

De heer Jonker merkt op, dat het een nadeel is om verder in de rij te zitten, om niet teveel te herhalen. Het gevoel wat de andere fracties hebben m.b.t. de kaderbrief heeft D66 ook. Het is beleidsarm, het gaat alleen over de financiële kaders en niet de inhoud. Dat is overigens logisch. Er staan ook veel PM posten in. Ook een aantal elementen zijn te definiëren als autonome ontwikkelingen, waar niet echt over gesproken kan worden. Ook is nog niet precies duidelijk hoe het positief saldo van € 2mln besteed gaat worden en wat de verhouding is tussen de ambities van het college en de gevolgen van het IBP. Hier moet op dit moment naar gegist worden. Waar kan dan inhoudelijk over gesproken worden? Dat is relatief beperkt. Tegelijk is het de vooravond van de uitwerking en invulling van het coalitieakkoord. D66 is

daarin geïnteresseerd en zal belangrijke elementen noemen. D66 ziet graag de verrijkingen terug, zoals inzet en verhoging frequentie Randstadrail, inzet op klimaatadaptatie, experimenten met mengvormen van detailhandel en horeca etc. Het gaat te ver om alles opnieuw te noemen, maar het is na te lezen in de reactie van D66 op het raamwerk. Een aantal hoofdpunten: bereikbaarheid, inzetten op een visie en uitwerkingsplan bereikbaarheid, niet alleen lokaal, maar ook in relatie tot de omgeving. Onderwijs, het verduurzamen van schoolgebouwen, investeren in schone en frisse scholen. Een gezonde leefomgeving, vasthouden aan saldo nul. Duurzaamheid, in het kader van IBP zal er voor gemeenten een nieuwe regierol komen en wat D66 betreft moet dit stevig worden ingevuld. Dan iets kleins: de hondenbelasting. Dit is toch een beetje een melkkoe. D66 is niet direct voor het afschaffen, omdat er ook investeringen worden gedaan in het belang van hondenbezitters. Wel is te zien, dat er meer binnen komt dan begroot. D66 wil het graag bevroren en overweegt een motie in te dienen. Dit waren de inhoudelijke accenten. Daarnaast een aantal vragen. In de brief wordt gesteld, dat door scherp en realistisch te begroten ongeveer € 1mln structureel toegevoegd wordt aan de besteedbare financiële ruimte. Kan het college aangeven waar concreet ruimte gevonden wordt? Waar kan er realistischer en scherper begroot worden? Als het college dit niet kan, is het dan niet gewoon een taakstellende bezuiniging om ruimte te creëren voor het coalitieakkoord? Dat zou in de taal wat eerlijker zijn. Dan weet men waar het over gaat. Is het college van plan om het hele positieve saldo te besteden aan het plan van het college? Is het niet verstandig om een buffer aan te houden van € 1mln, wat niet wordt besteed? D66 stelt prijs op goede, inhoudelijke kaders om zaken tegen elkaar te kunnen afwegen. Graag zo snel mogelijk inzicht in de doorrekening van het coalitieakkoord. D66 gaat ervan uit, dat dit al breed gedeeld is binnen de coalitiepartijen, maar dat weet hij niet. Kan aangegeven worden, wanneer dit met de rest van de raad gedeeld gaat worden, zodat het gesprek daarover gevoerd kan worden? Hij zag een opmerking over de AVG en daar stond een beperkt bedrag bij, namelijk € 50.000. Maar iedereen die zich verdiept in de AVG weet, dat het juridische component slechts één aspect is van de AVG. De AVG betekent ook procesaanpassing en organisatieveranderingen, systeemaanpassingen. En iedereen weet wat ICT projecten kosten. Graag een reactie van de wethouder. Zijn die kosten niet begroot? Of zitten die kosten ergens anders in de begroting? Waar moet hij ze vinden? Hier wil hij het bij laten voor de eerste termijn.

De heer Heijdra merkt op, dat er al veel gezegd is. Hij zal proberen kort van stof te zijn. Er ligt een kaderbrief en dat is een technische kaderbrief, waarbij de raad technische kaders stelt aan de begroting. De inhoudelijke uitwerking is nog niet aanwezig en dat kan ook niet anders als gevolg van het coalitieakkoord en het nieuwe college. In de meeste gemeenten is dat op dit moment vrij lastig. Hij houdt ervan op hoofdlijnen te besturen, maar op hoofdlijnen sturen op beleidsinhoudelijke accenten, zoals in de kaderbrief verwoord is in 15 regels en om daarmee de financiële uitwerkingen en ontwikkelingen van een coalitieakkoord en IBP vast te stellen, is een brug te ver. Hij vraagt het college om de gevraagde beslissing t.a.v. de kaderbrief te splitsen, enerzijds de financiële kaders vast stellen en anderzijds de inhoudelijke kaders m.b.t. het coalitieakkoord en het IBP. Met een aantal inhoudelijke kaders is GL het mee eens en zijn goed passend, maar zoals bekend heeft GL tegen het coalitieakkoord gestemd. Met het vaststellen van de inhoudelijke kaders en het besluit zou ook mee gestemd moeten worden. De heer Markus vraagt wanneer GL dan tegen gestemd heeft. GL heeft wel getekend voor het raamwerk en verder is er niet gestemd. De heer Heijdra zegt dat de raad uiteindelijk niet ingestemd heeft met het coalitieakkoord. De voorzitter bevestigt, dat het coalitieakkoord niet in stemming geweest is, ter verduidelijking. De heer Heijdra bedoelde hiermee te zeggen, dat GL geen medeondertekenaar van het coalitieakkoord is. Er staat wel een handtekening van andere partijen onder. Als de twee besluiten gesplitst zouden kunnen worden, wordt een goede beslissing gevraagd m.b.t. de besluiten. De kaderbrief lijkt positief sluitend te zijn, maar er zijn veel onzekerheden. GL zou graag zien, dat de meicirculaire kan worden verwerkt naar de raad toe, de gevolgen voor de kaderbrief, zodat het plaatje wat completer is. Wat stelt de raad vast met de verschillende PM-posten? Er wordt een onzekerheid vast gesteld. GL kan het verzoek van de CU van harte ondersteunen, om zoveel mogelijk met ramingen te komen op de verschillende posten. Dit wordt al gedaan m.b.t. onderwijs/zorgarrangement, waarbij en raming wordt gemaakt van de verwachte kosten, maar waarbij ook vermeld wordt dat het nog niet 100% duidelijk is. GL wil de uitdaging mee geven om voor een volgende keer zo min mogelijk PM-posten in de kaderbrief te verwerken. Bij de cao kosten wordt een CPB raming opgegeven, maar het is niet verwerkt als kader voor de begroting, terwijl dit wel meegenomen zou kunnen worden. De vraag van GL is dan ook: kan het college zoveel mogelijk ontwikkelingen ramen en zo min mogelijk PM-posten in het vervolg opnemen in de kaderbrief? Dan inhoudelijk een enkele opmerking. Op verschillende plekken worden kosten geraamd, waarbij het niet in eerste instantie helder was of het om personele kosten gaat of andere soorten kosten. Voor de inzichtelijkheid en helderheid wil GL vragen om de personele kosten wat meer te bundelen. Bij de organisatieontwikkeling staat € 200.000, maar ook de AVG bevat een personele component. Als dit gebundeld wordt, geeft dat een goede sturing voor de raad m.b.t. de kosten voor het ambtelijk apparaat in zijn geheel. GL zou ambities graag willen leggen op het gebied van duurzaamheid, woningbouw en dan vooral de sociale sector. GL hoopt, dat de beleidsaccenten op dat punt nadrukkelijk worden vorm gegeven. In het kader van duurzaamheid komt GL met een motie m.b.t. afvalbeleid,

waarbij ook het rekenkameronderzoek zal worden betrokken, om een raadsuitspraak te kunnen verwachten in het kader van deze kaderbrief. Hier laat hij het bij voor de eerste termijn.

De heer Azzouzi merkt op, dat de gepresenteerde kaderbrief beleidsarm is. Hierin is een aantal autonome ontwikkelingen verwerkt. De kaderbrief na de meicirculaire laat een financiële ruimte zien van circa € 3mln in 2019 oplopend naar circa € 5mln in 2022. Het college wil deze ruimte benutten voor het verwerken van het collegewerkprogramma en het IBP. De PvdA heeft eerder aangegeven, dat de PvdA het raamwerk, wat de basis vormt voor het coalitieakkoord, niet onderschrijft, omdat het te ver af ligt van de ambities van de PvdA en het weinig antwoorden heeft op de behoefte van een groot gedeelte van de Lansingerlandse bevolking. Daarom wil de PvdA met de behandeling van deze kaderbrief alvast een aantal zaken en risico's signaleren, die meegenomen kunnen worden bij de uitwerking van het collegewerkprogramma. De heer Van Santen vraagt hoe de PvdA aan de informatie komt m.b.t. de stelling, dat het niet voldoet aan de behoefte van een groot deel van de bevolking van Lansingerland. De heer Azzouzi zegt dat de PvdA van burgers hoort, dat er de afgelopen jaren is bezuinigd vanwege de crisis en tegenvallende grondexploitaties. De gemeente heeft derhalve te weinig geïnvesteerd in het sociaal domein. Dat is terug te zien bij de burgers. De afgelopen jaren was er sprake van tegenvallende grondexploitaties, waardoor er bezuinigd is en te weinig geïnvesteerd in sociale thema's, waaronder het armoedebeleid, ontmoetingsplaatsen voor jong en oud, en kunst en cultuur. Nu het goed gaat, vraagt de PvdA extra aandacht voor deze thema's, met name voor armoede onder kinderen. De PvdA vraagt het college om te komen met proactieve en preventieve structurele oplossingen voor de oorzaken i.p.v. reacties op het probleem. Dat is niet duidelijk terug te zien in het coalitieakkoord. Voor de bouw in de periode tot 2022 gaat het college uit van een aantal te bouwen woningen van 400. Dit aantal komt overeen met het aantal in de recente MPG, maar wijkt sterk af van de aantallen in de begroting 2018 en verder. Waarom is de ambitie naar beneden bijgesteld? De PvdA heeft eerder aangegeven, dat Lansingerland te langzaam bouwt en daardoor een dief van de eigen portemonnee is. Langzaam bouwen betekent langer in de schulden zitten en de inwoners betalen uiteindelijk de rekening. Hierover overweegt de PvdA een motie. De PvdA wil dat de rekenkamer onderzoekt waarom Lansingerland langzamer bouwt dan omringende gemeenten. Bij de energietransitie vraagt de PvdA het college proactief collectieve voorzieningen te organiseren. Denk aan stadsverwarming of collectieve opties voor zonnepanelen. Op die manier blijft de energietransitie betaalbaar voor iedereen, anders wordt het voor mensen met een krappe beurs onbereikbaar of onbetaalbaar. Hierover overweegt de PvdA een motie. Daarnaast heeft het rijk budgetten beschikbaar gesteld voor deze doeleinden in de vorm van subsidies. Aanvragen moet voor september 2018. Is de wethouder van plan om voor deze subsidieronde een aanvraag te doen of in samenwerking met de regio? Wat de vraag van L3B betreft m.b.t. doorbelaste rente aan grondexploitaties wil de PvdA aangeven, dat de voorgestelde wijziging een nadeel oplevert in de algemene dienst. Het is de vraag of dat gewenst is. Hoe denken de andere partijen hierover? De PvdA vindt dat grondexploitaties rendabel moeten blijven en winst realiseert op de markt, zodat de gemeente andere projecten kan betalen en financieren. Denk hierbij aan sociaal betaalbare woningen. Daarnaast is de uitspraak van de commissie BBV stellig, maar er blijft ruimte van een half procent afwijking toegestaan. Zijn fractiegenoot De Groot gaat in de tweede termijn in op andere thema's.

Beantwoording college

Wethouder Abee bevestigt dat de overgang van kadernota naar kaderbrief meer dan groot is, zeker als de situatie van 2 of 3 jaar geleden in ogenschouw genomen wordt, toen de kadernota de belangrijkste politieke discussie van het jaar was en de begroting meer de vertaling daarvan. Dan is er ook nog sprake van een coalitieakkoord, waarvan de doorrekening nog niet heeft kunnen plaats vinden. Dit maakt dat deze kaderbrief wel heel erg mager is, maar het is wel het uitvloeisel van het uitgangspunt, wat met elkaar gekozen is, namelijk dat het zwaartepunt echt bij de behandeling van de begroting moet komen te liggen. De stukken worden op 28 september naar de raad gestuurd. Diverse fracties hebben het scherper begroten genoemd. Mevrouw Van Olst en de heer Jonker hadden hier het gevoel bij van verkapte bezuinigingen, maar daar is geen sprake van. Het college wil door scherper begroten € 1mln vinden, dan wordt er niet primair gezocht naar middelen om het coalitieprogramma te financieren, maar dit is ingegeven door het feit dat er jaarlijks ruimte in de begroting blijkt te zitten vanwege aannames rond investeringen, uitgaven die in de praktijk lager blijken te liggen. Die ruimte wil het college gaan zoeken, waarbij de taakstelling van € 1mln genoemd is. De heer Jonker vraagt in welke richting dit dan gevonden moet worden. Is het personeel? Materieel? Hoofdstukken of onderdelen? Wethouder Abee zegt dat er aan specifieke onderdelen wordt gedacht, maar wel op alle onderdelen. De totale begroting wordt doorgelicht. Dat is niet primair op personeel, hoewel ook daar een post gevonden zou kunnen worden, zoals inhuur. Als het elk jaar om bijvoorbeeld € 50.000 gaat, zou dat als lucht beschouwd kunnen worden. Als er scherper begroot gaat worden, zo dicht mogelijk bij de realiteit, dan bestaat de mogelijkheid, dat bedragen hoger gaan uitvallen. Dat hoort bij scherp aan de wind zeilen, dan krijgt men soms golven over zich heen. Dat moet de politiek zich realiseren, raadsbreed moet dit besef er zijn. Als

er lucht uit een begroting gehaald wordt, wordt er meer scherp in huis gehaald. Daarbij hoort, dat het wel eens te scherp kan zijn en dat iets tegen valt of dat prijzen omhoog zijn gegaan. All-in the game. Er is veel gezegd ook over de rekenrente. In een aparte beantwoording zal het college proberen uit te leggen hoe het op 0,9% komt tot 2,15%. Het gaat echt om berekeningen, zoals die door de BBV zijn voorgeschreven. Hiermee komt het college tot deze twee percentages. Er is een afwijking op die 2,15%, met elkaar afgesproken. De raad heeft vastgesteld, dat dit 0,5% mag afwijken. Als het meer dan 0,5 afwijkt, moet het percentage verplicht bijgesteld worden. De komende weken of maanden zal gekeken worden hoe de leningenportefeuille zich ontwikkelt en of het aanleiding geeft dat het buiten de marge van 0,5 gaat, want dat zou sowieso reden zijn om aan te vullen. De strekking is: ben je via de algemene dienst ten laste van de grexen geld aan het verdienen? Dit valt in de praktijk mee als het om absolute bedragen gaat. Eerder moet aan een paar ton gedacht worden netto dan dat het om hele grote bedragen ging, zoals het in het verleden wel in de begroting zat, ook vanwege een hoge rentetoerekening. Het college zal proberen de raad te overtuigen, dat 0,9% en 2,15% op zich juiste berekeningen zijn en welke systematiek hieraan ten grondslag ligt en waarom het college denkt dat het zo georganiseerd moet worden. Het zijn zaken die de accountant en de belastingdienst goedgekeurd hebben en ook jaarlijks moeten goedgekeuren.

De heer Van Doorn heeft het over een toezegging, door de wethouder vorig jaar gedaan, om te kijken of zoveel mogelijk beleidsdoelstellingen aan budgetten gekoppeld kunnen worden. Bij nader onderzoek blijkt dit een stuk lastiger dan toen hij aangaf, dat hij dit zeker zou pogen. Het lijkt lastiger te zijn dan gedacht. Vorige week is in de toelichting deze boodschap overgebracht, mede m.b.t. de discussie hoe raad en college zich verhouden in sturingsmogelijkheden. In het college is afgesproken, dat dit onderwerp ook graag in die commissie ter discussie gesteld wordt. Het college zal zich beraden hoe de raad gedetailleerder geïnformeerd kan worden m.b.t. problemen die signaleerd worden, zonder vooruit te lopen op de conclusies. De raad krijgt dus nog nadere informatie, hetzij in een reguliere commissievergadering of op een andere manier, maar eerst moet gekeken worden hoeveel tijd er nodig is om het proces duidelijk te maken.

Terecht wordt gevraagd wat het coalitieprogramma kost. Daar wordt de komende weken hard aan gewerkt; gekeken wordt wat er geconcretiseerd kan worden. Op dit moment gaat het om ramingen. Is dat op drijfzand gebouwd? Nee, ook weer niet. Het college heeft ingeschat hoeveel geld ze nodig denkt te hebben. Door de maart- en meicirculaire zijn doelstellingen voor 2018 en ook voor 2019 duidelijk en de wethouder financiën kijkt niet pessimistisch naar de uitkomsten. Hij ziet de saldi, de € 1mln die nog gevonden moet worden, de knoppen waar aan gedraaid kunnen worden en dat is voldoende om de wensen uit het coalitieprogramma te vertalen. Hoe iemand er politiek in zit, is aan de partij. Over de prioriteiten van de coalitie kan van mening verschild worden, maar de collegeleden hebben hier de handtekening onder gezet.

Het proces. Er liggen drie documenten ter besluitvorming: de reguliere begroting, going concern, het collegeprogramma, waarin het coalitieakkoord vertaald wordt m.b.t. wat er de komende jaren concreet te doen is, maar ook welke doelstellingen er nog uitgewerkt gaan worden de jaren daarna, zoals duurzaamheid, en een begrotingswijziging, waarin de doorrekening staat. Dus de begroting volgens het reguliere proces, een collegeprogramma met de doorrekening en de financiële vertaling via een begrotingswijziging. Daarmee denkt het college de raad maximaal te faciliteren m.b.t. de kosten van het collegeprogramma.

WIJ geeft aan, dat ze feitelijk geen goed oordeel kan vellen. Daar geeft de wethouder WIJ gelijk in. Hij kan het niet mooier maken. 28 september komt snel genoeg en dan is er wel duidelijkheid. Ja, het is een vorm van vrijbrief voor het coalitieakkoord. Ja, dat is zo. Zo werkt het systeem. Natuurlijk probeert het college elke PM-post te voorkomen en dat zou het college ook graag bij het IBP hebben gedaan. Het is nu echter echt onmogelijk om een inschatting van het IBP te maken. Het college probeert het zo snel mogelijk in de vingers te krijgen, maar een PM-post is echt geen doel of het er gemakkelijk vanaf te brengen. Als er een redelijke inschatting te maken is, vult het college een bedrag in. Als een bedrag nergens op slaat, wordt het een PM-post, hoe vervelend dat ook is. WIJ mist het lef bij duurzaamheid. Geef het college even de kans om het uit te werken in een collegeprogramma. Het is een complex en veelzijdig onderwerp en het nieuwe college heeft even de tijd nodig om het concreet te vertalen. De wethouder hoopt, dat leven dan het meervoud van lef is. WIJ gaat beleven dat er meer lef in zit, dan nu verondersteld wordt. WIJ heeft er veel voor over, dat doet de wethouder goed. Hij hoopt WIJ hier nog eens aan te herinneren.

Op 26 mei heeft het college een aparte brief geschreven over de meicirculaire, waarin een staatje is opgenomen m.b.t. wat het betekent voor de kaderbrief, maar het is geen probleem om een nieuw document toe te sturen. Bij deze is dat toegezegd.

D66 heeft gesproken over de hondenbelasting. Het college wil de belastingen niet indexeren en daar hoort ook de hondenbelasting bij. D66 heeft daarmee een eerste punt binnen.

GL probeert een scheiding te brengen tussen coalitieakkoord en IBP. Er staat niet voor niets een PM-post, maar het college zal apart aangeven wat het collegeprogramma kost en zodra bekend is wat de kosten of extra kosten zijn voor het IBP, zal het college dit laten zien. In de praktijk zal die scheiding er zijn.

Wethouder Fortuyn gaat in op de vraag van D66 m.b.t. de AVG. Op dit moment wordt daar druk aan gewerkt, met de PIA's en de eigen risico-inventarisatie. De BIG gaat veranderen in een BIO, van de gemeente naar de overheid. Ook stonden er aanbevelingen in het rapport van de rekenkamer. Er komt zeker een voorstel richting de raad, waarin de systeemaanpassingen aan bod komen. De organisatie is volop bezig om juist de privacy te beschermen, om de AVG goed te implementeren. Bij de komende begroting komt het college hier op terug. De heer Jonker is inhoudelijk ervan overtuigd, dat de organisatie er druk mee bezig is, maar hij had verwacht hier iets over terug te zien bij de kaders in de kaderbrief. Wat D66 betreft had er een iets ruimer kader geformuleerd kunnen worden. Nu lijkt het net of € 50.000 het is. Wethouder Fortuyn zegt dat dat het niet is. De organisatie is volop in de voorbereiding om de impact goed te kunnen inzetten. Die € 50.000 heeft alles te maken met de personele inzet om de verzoeken van burgers te kunnen afhandelen. Wat gedaan moet worden rondom de systemen vraagt een heel andere inzet. Het kan ook over meerdere jaren heen geïnvesteerd worden. Het komt terug in de begroting en het zal duidelijk zijn dat er iets minder dan die € 2,2mln vrij te besteden is. GL vraagt om aan te geven wat de personele kosten zijn en de materiële kosten. Dit kan de ene keer meer dan de andere keer. De vraag is, zoals m.b.t. de AVG, hoe het bereikt kan worden en wat het mag kosten. Dat is de hoofdlijn, waarop gepraat wordt. Niet altijd wordt personele inzet apart van materiële inzet genoemd.

Wethouder Arends gaat in op de vraag van de PvdA over wonen. Is het aantal woningen naar beneden afgerond of bijgesteld? Ja, dat klopt. De gemeente bouwt wat mogelijk is. De behoefte is groot en de gemeente groeit, dus er wordt veel gebouwd. Maar drie componenten zorgen ervoor, dat het bijgesteld moest worden. Particuliere bedrijven hebben op dit moment meer tijd nodig. Ook de gemeente heeft meer tijd nodig als het gaat over gasloos bouwen. Onderzocht moet worden hoe dit mogelijk is en dat heeft een belemmerend effect op de snelheid van bouwen van woningen. Dan is er nog de markt, een belangrijk component. Het gaat dan over materiaal en capaciteit. Aannemersbedrijven zoeken veel personeel en hebben veel personeel nodig om die bouw naar voren te brengen. En dat is op dit moment een probleem. Ook het materiaal. Niet altijd zijn materialen, zoals heipalen, beschikbaar. Hiermee heeft de gemeente op dit moment te maken en derhalve is het aantal bijgesteld.

Wethouder Van Tatenhove wil het beeld m.b.t. het sociaal domein wat bijkleuren n.a.v. de opmerking van de heer Azzouzi. Er is nooit bezuinigd op het sociaal domein. Het uitgangspunt is steeds gehanteerd: wat nodig is voor de samenleving aan zorg en ondersteuning wordt ingezet. In de afgelopen periode is de raad met het college in gesprek geweest over de beleidsaccenten, waar geïntensiveerd moet worden. In het coalitieakkoord wordt gesteld, dat de nota Versterken van veerkracht uitgevoerd gaat worden. Dit betekent dat daar geen ruimte weg gehaald wordt. De zorg die de PvdA uit, is niet terecht. De wethouder hoopt, dat de PvdA mee zal denken over het sociaal domein, dat het zo goed mogelijk blijft voor de inwoners. De PvdA noemde ook de armoedebestrijding. De Kleinsma-gelden zijn besteed aan de kinderen, waar ze ook voor bestemd waren. In het coalitieakkoord is opgenomen dat onverminderd blijvend ingezet wordt op het voorkomen van armoedeval en de draagkrachtprincipes blijven gehandhaafd. Er kan dus wat zorg weggenomen worden. Misschien kan de PvdA stiekem toch wat onderdelen uit het raamwerk toch ondertekenen, zelfs uit het coalitieakkoord. Mevrouw Van Olst vraagt wat de wethouder vindt van haar opmerking over laagdrempelige zorg voor jeugd en hun ouders. Wethouder Van Tatenhove verwijst naar de beleidsaccenten, die eveneens onder Versterken van veerkracht vallen. Het college gaat daarmee aan de slag. In de transformatie komt dat nog zeker aan de orde. Hoe meer er lokaal en laagdrempelig georganiseerd kan worden, hoe beter dat voor jongeren is. De wethouder steunt dit. Het blijft een zoektocht hoe de ondersteuning en zorg van jeugd zo dichtbij mogelijk georganiseerd kan worden, als het kan in de eigen thuissituatie.

Tweede termijn

Er blijven drie puntjes over van de heer Van Doorn. Blij m.b.t. de rekenrentes, dat hierop een toelichting komt en uitleg over de opbouw. De heer Meester en de heer Phillippens kijken reikhalzend uit naar die toelichting. Wel is hij teleurgesteld over de toezegging aan de raad m.b.t. de opbouw van de begroting. Als een gemeente als Zoetermeer dit kan, waarom zou Lansingerland het dan niet kunnen? Hier gaat L3B nog wel een punt van maken. Hij zou graag concreter terug willen krijgen wanneer het besproken gaat worden, op welke manier en waarom de wethouder denkt, dat het niet zou kunnen. Daar zijn de laatste woorden nog niet over gezegd. Tenslotte nog over alle PM-posten. Ook L3B is hier niet happy mee en had het liefst gezien dat op basis van aannames bepaalde guesses naar voren waren gekomen, zodat er iets meer gevoel bij is. Daarover is genoeg gedeeld vanavond.

De heer Van Santen sluit zich aan bij de woorden van de heer Van Doorn m.b.t. de detaillering van de begroting. Een toezegging is een toezegging. Beter dan een PM-post is een ruwe inschatting, want dan is

er meer gevoel bij. M.b.t. de discussie bezuinigen dan wel scherper begroten: de VVD zou het wel prettig vinden om die € 1mln inzichtelijk te krijgen, waar dit vandaan komt.

De heer Ruitenber gaat in op vragen van andere fracties. De PM-posten, wie wil er nou veel PM-posten? Niemand. Tegelijkertijd moet het wel reëel blijven. Dus zoveel mogelijk beperken, maar wel de juiste bandbreedtes aangeven, zodat er over zinnige dingen gesproken kan worden. D66 riep op tot een buffer. Het CDA was daar in het verleden ook voor. Daar was ook een argument voor, namelijk dat nog niet duidelijk is hoe een coalitieakkoord gaat uitpakken. Die onzekerheid is weg. Het was toentertijd de ruimte voor de nieuwe coalitie om zijn eigen stempel te drukken. Mevrouw Van Olst vraagt of hij dan wel de berekening heeft. De heer Ruitenber zegt nee. De opmerking die hij maakte ging over de buffer. In het verleden was één van de argumenten voor de buffer de onzekerheid en de nieuwe coalitie, die nog een eigen plasje wilde doen. Dat waren de argumenten om niet tot nul euro te begroten. Dat argument is er niet meer, dus de buffer is niet meer nodig. Mevrouw Van Olst vindt dit opmerkelijk, want er is juist geconstateerd, dat het nog niet is doorgerekend. Misschien is het dus juist wel handig om het achter de hand te houden. De heer Ruitenber geeft aan, dat de coalitie op hoofdlijnen indicaties heeft gekregen, zodat ongeveer ingeschat kon worden wat het zou kosten. WIJ heeft ook zelf een berekening gemaakt van een OZB verlaging. Dat soort berekeningen heeft de coalitie ook snel gemaakt. De gedachte is, dat het uit komt, maar exact is het nog niet bekend. Dat is nu de taak van het college. Het lijkt hem netjes, dat er kloppende cijfers aan de gemeenteraad gepresenteerd gaan worden. Richting de PvdA: wethouder Van Tatenhove is duidelijk geweest over het sociaal domein. De PvdA wil ook investeren in ontmoetingsplaatsen voor jong en oud. Beide staan expliciet benoemd in het coalitieakkoord. Ook op dat onderdeel wordt de PvdA op hun wenken bediend. Het langzamer bouwen dan omliggende gemeenten ziet hij zelf niet zo. De bouwmarkt is overal een struggle. Ook in andere gemeenten is het lastig om nieuwe bouwlocaties snel te realiseren. De heer De Groot merkt op, dat de allereerste paal van de Vinex-locaties in Bergschenhoek is geslagen. De rest is allemaal klaar. De heer Ruitenber zegt, dat er een grote Vinex-taakstelling lag. Iedereen weet, dat er wijken on-hold zijn gegaan vanwege de crisis. Voordat de bouw weer op gang is en heipalen weer in grote getale van de band rollen, is vlak voor de volgende crisis, zoals de varkenscyclus. De heer De Groot vraagt of hij dan niet benieuwd is waarom andere gemeenten het wel voor elkaar krijgen. Zij hebben die heipalen ook nodig. De heer Ruitenber herkent het beeld niet. Pijnacker is ook nog lang niet klaar, Zuidplas is nog druk bezig, Rotterdam ook nog bij Park Zestienhove. Allemaal Vinex-locaties. Het beeld dat Lansingerland als enige niet klaar is, is niet geheel kloppend. Het is een enorme uitdaging. De heer Azzouzi begrijpt, dat het CDA de motie van de PvdA ondersteunt om de rekenkamer te laten onderzoeken waarom Lansingerland langzamer bouwt dan omringende gemeenten. De heer Ruitenber gelooft niet dat dat beeld klopt. De heer Azzouzi merkt op, dat dit beeld zeker moet zijn, niet een kwestie van geloven. De heer Ruitenber gelooft het beeld van de PvdA niet. Hij gelooft niet, dat Lansingerland langzamer bouwt.

Mevrouw Van Olst begrijpt, dat de coalitie dus wel op hoofdlijnen weet wat het gaat kosten. Het is jammer, dat dit niet raadsbreed gedeeld wordt, want nu zit iedereen te gissen. Dat is jammer. Er wordt gezegd, dat er scherper aan de wind gezeild gaat worden, maar het is vreemd, dat de lucht er nu uitgehaald wordt en dat in tijden van krapte dit niet zo was. Dat is bijzonder. WIJ vindt de doorrekening van het coalitieakkoord echt van doorslaggevend belang. 28 september lijkt dichtbij als zij heel lang op vakantie gaat, maar dat gaat zij niet. WIJ vindt het echt belangrijk om het zo snel mogelijk te weten of in ieder geval op hoofdlijnen; meer concrete bedragen. Dat geldt ook voor die duurzaamheidsvoorstellen. Met haar opmerking dat het college te weinig lef toont, wil zij het college prikkelen om met nog uitdagendere en concretere doelen te komen dan in het coalitieakkoord is gepresenteerd. WIJ overweegt om met een motie te komen.

De heer Markus wil een beeld weg nemen. Nu wordt voorgesteld, dat de coalitie berekeningen heeft gekregen met drie cijfers achter de komma over het coalitieakkoord. Dat is absoluut niet zo. In die zin heeft de coalitie geen informatievoorsprong. De informatie kan niet verstrekt worden, omdat het veel tijd kost om het goed door te rekenen. De kaderbrief is in die zin teleurstellend, omdat er weinig bekend is. Daar moet de raad nu mee dealen, omdat het coalitieakkoord net rond is. De heer Jumelet vindt dit sympathiek klinken, maar de woorden van de heer Ruitenber waren vrij klip en klaar. Niet drie cijfers achter de komma, maar toch wel over de duim een redelijk beeld m.b.t. de kosten van het coalitieakkoord op hoofdlijnen. De oppositie moet er naar gissen, maar het zou sympathiek zijn als de coalitie het zou delen met de oppositie. De heer Markus zegt dat de beantwoording bij de begroting komt. De coalitie wacht daar net zo hard op als de oppositie. Dan pas kunnen echte afwegingen gemaakt worden. Nog even kort over duurzaamheid. Hij herkent de beelden die gezegd worden m.b.t. een visie en concrete doelen. Dat is juist wat er staat. Er wordt een visie opgesteld. In de commissie ruimte is hier al een eerste aftrap voor gedaan. Toen was het behoorlijk stil vanuit de commissie waar het ging om ambitie. De visie wordt de komende maanden verder uitgewerkt en daar heeft wethouder Abee nog een flinke kluif aan. Er is alle tijd en ruimte voor de raad om input te leveren. Hij roept iedereen op om dit

te doen, zodat er een breed gedragen duurzaamheidsbeleid komt. Wat de PM-posten betreft, snapt hij de reactie van de wethouder om het zoveel mogelijk te voorkomen. Het is flauw om op te roepen om nog meer zijn best te doen, dus dat doet hij niet, maar een kaderbrief met veel PM-posten zegt heel weinig. Een PM-post uitwerken met een bepaalde bandbreedte is zo gek nog niet. De CU ziet graag de nieuwe kaderbrief tegemoet, waarin de meicirculaire is opgenomen.

De heer Jonker vindt het mooi, dat in de tweede termijn een lichte kanteling te zien is. Het is goed, dat er meer inzicht komt in dingen die bekend zijn, maar nog niet zijn gedeeld, zoals hoofdlijnen, onderwerpen, beleidsaccenten. Natuurlijk zijn de detailcijfers niet bekend, maar het gaat om de grote lijnen, waar het geld aan besteed gaat worden. Niemand is dan zo flauw om over details in discussie te gaan, maar dan is er een idee van de richting van deze kaderbrief. Daarom wil D66 graag aansluiten bij WIJ. Verder blij met de opmerking, dat de meicirculaire verwerkt zal worden in de kaderbrief, zodat een stuk verrijking plaats vindt. Daar kijkt D66 naar uit. Blij dat ook de VVD vraagt om een uitwerking en uitsplitsing van die € 1mln, hoe dit gevonden gaat worden. Misschien toch enigszins een verschil van mening. De wethouder heeft het op scherp sturen en dat het meer kan worden; het kan ook € 8ton of € 1,2mln worden. Ook hier zit dus nog een onzekerheidsmarge in. Dat is niet erg, maar wees wel eerlijk. Zeg dan dat er tussen de € 7ton en € 1,2mln binnen gehaald wordt.

De heer Heijdra bedankt het college voor het beantwoorden van de vragen. Dank ook aan wethouder Abee, dat hij een scheiding zal aanbrengen tussen het coalitieakkoord en het IBP en helderheid hierin zal verschaffen. GL sluit aan bij de CU m.b.t. de PM-posten en een raming in bandbreedtes. Wethouder Arends maakte een opmerking over het gasloos bouwen. GL vraagt zich af wat er nog te onderzoeken is. De oproep van GL is vooral om dat te gaan doen.

De heer De Groot wil nog een aanvulling geven op twee onderdelen. Twee onderwerpen, die onderschat zijn, namelijk de jeugdzorg en onderwijshuisvesting. Toen hij hier 8 jaar geleden kwam wonen, was onderwijshuisvesting een puinhoop. Met stomend en kokend water zijn allerlei schoolgebouwtjes uit de grond getrokken en dat was hard nodig, want er kwamen veel nieuwe kinderen in al die mooie woningen. Inmiddels is het laatste IHP van 2013. Dat is toch al een tijd geleden. De PvdA heeft er al een paar keer op aangedrongen om hier meer aandacht aan te geven. Ondertussen borrelt er weer van alles op, er worden weer huizen gebouwd, er ontstaan weer problemen. De PvdA overweegt een motie om hier meer aandacht aan te geven en om een betere financiële onderbouwing voor de komende jaren op te nemen in de begroting. De PvdA denkt dat dit nodig zal zijn; voor al die leuke kindertjes die in al die nieuwe huizen komen wonen, zullen er toch weer scholen bij moeten komen. Het tweede betreft de jeugdzorg. Het aantal kinderen wat jeugdzorg krijgt, stijgt al 10 jaar in deze regio. Dat weet hij vanuit zijn ervaringen bij jeugdzorg Haaglanden, waar hij gewerkt heeft. In deze regio was er altijd een tekort. Bij de decentralisatie was dat tekort ineens weg en dat had te maken met lagere ramingen van aantallen kinderen die hulp nodig hebben. Maar langzamerhand komt het toch weer terug in de boeken en in de cijfers. De lijn blijft stijgen. De enige manier om hier iets aan te doen is door substantieel meer geld te besteden aan preventie. Anders blijft de lijn stijgen, want kinderen hebben de hulp toch nodig. De gemeente gaat niet over de vraag of ze hulp nodig hebben, maar wel over de middelen die ingezet worden op preventie. De PvdA overweegt een motie om meer geld te reserveren voor meer preventie in de jeugdzorg om te voorkomen dat kinderen zwaardere hulp nodig hebben en dat de lijn blijft stijgen.

De heer Azzouzi reageert op de antwoorden van de wethouders. In zijn betoog zei hij dat er te weinig geïnvesteerd is in het sociaal domein. Er is sterk bezuinigd in het algemeen en daardoor is de crisis overleefd en het preventieve toezicht opgelost. Bij armoede bij kinderen ziet hij geen structurele oplossing. Er is wel een deeloplossing voor kinderen, maar geen integrale oplossing voor gezinnen. De heer Markus merkt op, dat er beleidsstukken zijn vast gesteld. De heer Azzouzi zegt, dat het niet in het coalitieakkoord staat. De heer Markus zegt dat in het coalitieakkoord niet het beleid voor het sociaal domein wordt genoemd, maar daar is een beleidsnota voor aangenomen met 10 beleidsaccenten. Daarin staat het beleid voor het sociaal domein en niet in het coalitieakkoord. De heer Azzouzi vindt dit dat prima. Hij ziet het dan terug in het collegewerkprogramma. Het zijn signalen van de PvdA om mee te nemen in het collegewerkprogramma. Verder mist hij een antwoord m.b.t. duurzaamheid. Gaat de gemeente een aanvraag indienen voor subsidies m.b.t. duurzaamheid? Wat het bouwen betreft, heeft hij een uitleg gehoord over de bijstelling naar beneden, maar hij heeft geen maatregelen gehoord m.b.t. hoe dit opgelost gaat worden.

Beantwoording college

Wethouder Abee zal op korte termijn, naar verwachting in een brief, terugkomen op de opmerking van de heer Van Doorn m.b.t. de toezegging over de opbouw van de begroting. Dan zal hij uitleggen welke problematiek hij daarbij ziet, zo uitvoerig mogelijk. Als L3B dit antwoord onvoldoende vindt, is het te

agenderen voor na de vakantie. De heer Hoppenbrouwer merkt op, dat de begroting dan al gedrukt is door de drukker en dat is niet wat L3B wil. Er zijn duidelijke afspraken met elkaar gemaakt. Het is niet de eerste keer en uiteindelijk heeft de wethouder de toezegging gedaan. Nu niet weer met een verhaal komen, dat het niet kan. Dan had de wethouder daar veel eerder mee moeten komen. Hij verwacht dat de wethouder zijn toezegging nakomt. Wethouder Abee begrijpt de heer Hoppenbrouwer deels. Zo snel mogelijk na de vakantie kan gekeken worden, wat er gedaan kan worden. De wethouder zegt niet dat het technisch niet mogelijk is. Hij denkt dat er gevraagd wordt om het systeem van 4 jaar geleden. Dat was toen in het voorvorige college afgeschaft. In een brief voor de vakantie zal uitleg gegeven worden, zodat er snel geschakeld kan worden om een extra overleg te hebben, mocht daar aanleiding voor zijn en de wethouder schat in dat daar behoefte aan is. Hij zal proberen de raad zo volledig mogelijk te informeren. Dan de PM-posten: als het te benaderen zou zijn met een paar ton of miljoen of met wat reëel zou zijn, dan zou hij dat doen. Het is echter niet bekend. En dan wordt het prijsschieten met een bedrag waar de raad echt niets aan heeft. Hij snapt het punt, zou het ook graag concretiseren, maar er is nog volop discussie over en dan wordt een schijnzekerheid geboden. Gevraagd wordt of het collegeprogramma € 4mln gaat kosten. Dit zal afhangen van het totale plaatje. Hoe meer onzekerheden er zijn rond een aantal thema's, die nog niet geconcretiseerd kunnen worden, hoe meer er behoefte zal zijn aan een buffer in de begroting voor onderwerpen die de coalitie belangrijk vindt. Hoe meer er aan zekerheden naar voren gehaald kunnen worden, hoe makkelijker een kleiner begrotingsoverschot geaccepteerd kan worden. De komende maanden zal moeten blijken wat wijsheid is en dat hangt af van die zekerheden. De heer Jumelet heeft de simpele vraag: wat kost het coalitieakkoord? De heer Ruitenberg heeft al een vingerwijzing gedaan; binnen de coalitie hebben zij daar een beeld bij. Waarom kan niet gezegd worden, dat het coalitieakkoord die € 4mln kost, los van ruimtes en PM-posten. Gewoon: zoveel kost het coalitieakkoord onder aan de streep. Zo ingewikkeld is die vraag niet. Het antwoord is ook heel simpel. Wethouder Abee zegt, dat als er een berekening was, die onder zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid had plaats gevonden, dan had hij dat nu gezegd. Dat is niet zo. Het is dus niet bekend. Uit de begroting zou gehaald kunnen worden wat 3 extra BOA's zou kosten. Als het echter gaat over de kwaliteit van het onderhoud in de openbare ruimte dan moet er echt ingezoomd worden op wat nodig is voor de inhaalslag. Met de kennis die de wethouder denkt te hebben, en dan gaat het vaak over de duim met extrapoleren en niet met een rekensom waar hij als wethouder verantwoordelijk voor is, denkt hij dat de ruimte in de begroting voldoende moet zijn om het coalitieakkoord daadwerkelijk te vertalen in een collegeakkoord. Dit wordt op 28 september aan de raad gestuurd. Mochten er onzekerheden in zitten, bijvoorbeeld rond het thema duurzaamheid waar nog een visie voor opgesteld wordt, zal op een verantwoorde wijze de ruimte in de begroting ingevuld moeten worden, zodat niet de buidel leeg is en duurzaamheid aan het kortste eind trekt. Vorige week heeft het college besloten om mee te doen aan een pilot, dat via 10 huizen uiteindelijk 500 huizen duurzaam aangepast worden. De heer komt toe aan zijn voorganger Jeroen Heuvelink, die dit in werking heeft gezet. Maar het nieuwe college heeft hiertoe ook besloten, wat aangeeft, dat er echt ambitie is. Op relatief korte termijn kan een mooie start gemaakt worden met 500 huizen.

WIJ vraagt hoe dat was in tijden van krapte. Ja, juist in tijden van krapte was er onzekerheid. Vier jaar geleden leefden er nog ideeën m.b.t. artikel 12. Dan moet er anders omgegaan worden met begroten, omdat financiële tegenvallers niet veroorloofd kunnen worden vanwege het lage weerstandsvermogen. De ratio's zitten nu boven de doelstellingen, de financiële positie van de gemeente is fors verbeterd. Het is dus verantwoord om wat scherper aan de wind te zeilen. Als er dan een tegenvaller is, is dat geen tegenvaller omdat het verkeerd is ingeschat, maar omdat prijzen stijgen. Maar de politiek hoeft dan niet in paniek te raken, want de gemeente kan dat zich dan veroorloven, gezien de financiële positie. Maar dan moet men het niet dramatisch vinden, dat er een keer een overschrijding is i.p.v. een onderschrijding. Dat is de consequentie van het proces wat met elkaar wordt afgesproken.

De voorzitter constateert, dat het voorstel als bespreekstuk behandeld kan worden in de raad, omdat er moties overwogen worden. De gemeenteraadsvergadering over de kaderbrief staat gepland op 12 juli 2018.

6. Rondvraag en sluiting

De voorzitter dankt aanwezigen voor alle beraadslagingen. Niets meer aan de orde zijnde, sluit hij de vergadering om 21.27 uur.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.